

A NÉPMŰVELÉSI SZERVEK ÉS A MŰSZAKI PROPAGANDA

Erdős Imréné – Legendy Miklósné

A népművelés feladata, irányítása és intézményrendszere

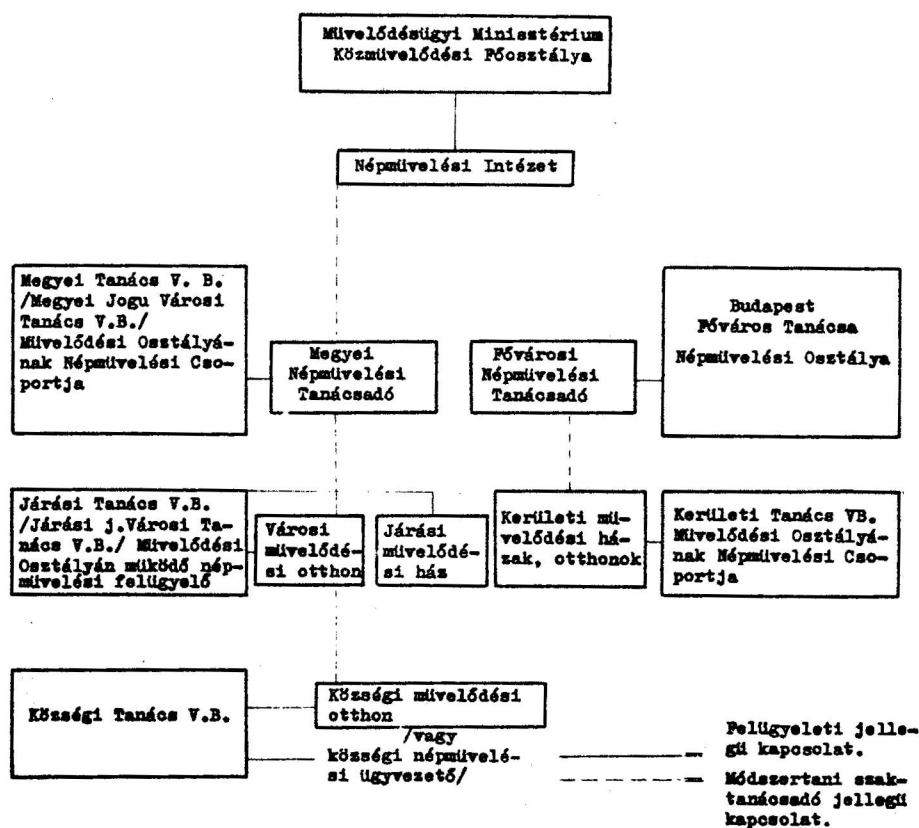
Szocializmust építő hazánkban jelentős szerepet tölt be a népművelés a lakosság szocialista tudatának formálásában, általános műveltségi színvonalának emelésében, a szakműveltség fejlesztésében, az esztétikai nevelésben és a műkedvelő művészeti mozgalom irányításában, támogatásában – tehát a kulturális forradalom kivívásában. Magában foglalja a könyvtárakat, az olvasómozgalmat és az ismeretterjesztés számos formáját. Kiegészíti, ha szükséges pótolja és továbbépíti az iskola nyújtotta alpműveltséget. Előkészíti, támogatja a szakismeretszerzést. Sajátos eszközeivel segíti a tudományos szocialista világnézetű, jólképzett, sokoldalú, művelt ember kialakítását. Keretet nyújt és segítséget ad a dolgozók szabadidejének kulturált felhasználásához. A lakosság társadalmi, iskolán kívüli művelődésének intézményes kerete. Hatósugara kiterjed az egész országra, a lakosság minden rétegére.

Nagyok a népművelési szervek feladatai és lehetőségei a műszaki ismeretek legszélesebbkörű terjesztésében és közvetítésében. A technikai tájékozottság ma már a korszerű általános műveltség egyik legfontosabb eleme, amelynek bizonyos minimumára minden művelt embernek szüksége van – bár koránt sem mondhatjuk, hogy a dolgozók többsége rendelkezik ezzel a tájékozottsággal. A szakismeretek mellett a korszerű általános műveltség körébe tartozó általános műszaki tájékozottságnak rendkívül nagy jelentősége van, nem csupán az egyes ember, hanem a társadalom és a termelés szempontjából is. Szélesíti a látókört, forrása és előfeltétele annak, hogy érdeklődés és megértés kísérje a termelési folyamatok technikai oldalát, fejlődését. Megkönnyíti a dolgozók beilleszkedését a nagyüzemi termelésbe és előkészíti szakmai specializálódásuk útját.

A népművelés sajátos feladata, hogy felkeltsse és ébrentartsa az érdeklődést a tudomány és a technika legújabb vívmányai iránt és az érdeklődést színvonalas élményszerrű ismeretnyújtással elégítse ki.

A vállalati vonalon szervezett műszaki, termelési propaganda, a szakoktatás és továbbképzés természetesen nem a népművelés feladata, de a népművelés szerveinek számos lehetőségük van ahhoz, hogy résztvegyenek a műszaki termelési propagandában is.

A tanácsai művelődési otthonok állami szakirányítása

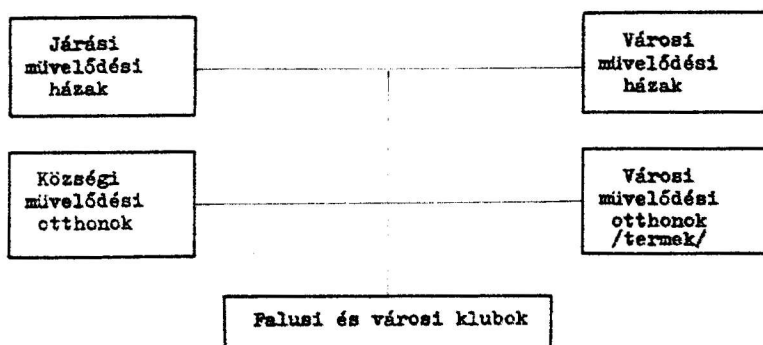

1.sz. ábra

A népművelési szervek helyes irányítása az illetékes tanács hatáskörébe tartozik.

A népművelés intézményrendszerének gerince a művelődési otthonok és a közművelődési könyvtárak országos hálózata. Művelődési otthon hálózatunk a VII. Partkongresszus óta hozott párt- és kormányhatározatok nyomán, állami és társadalmi erők összefogásával mindinkább kiépül. Jelenleg közel 3.500 művelődési otthon /terem stb./ működik az országban, részben állami /tanács/, részben társadalmi /legnagyobb részben szak- szervezeti/ kezelésben.

A tanácsai művelődési otthonok típusai

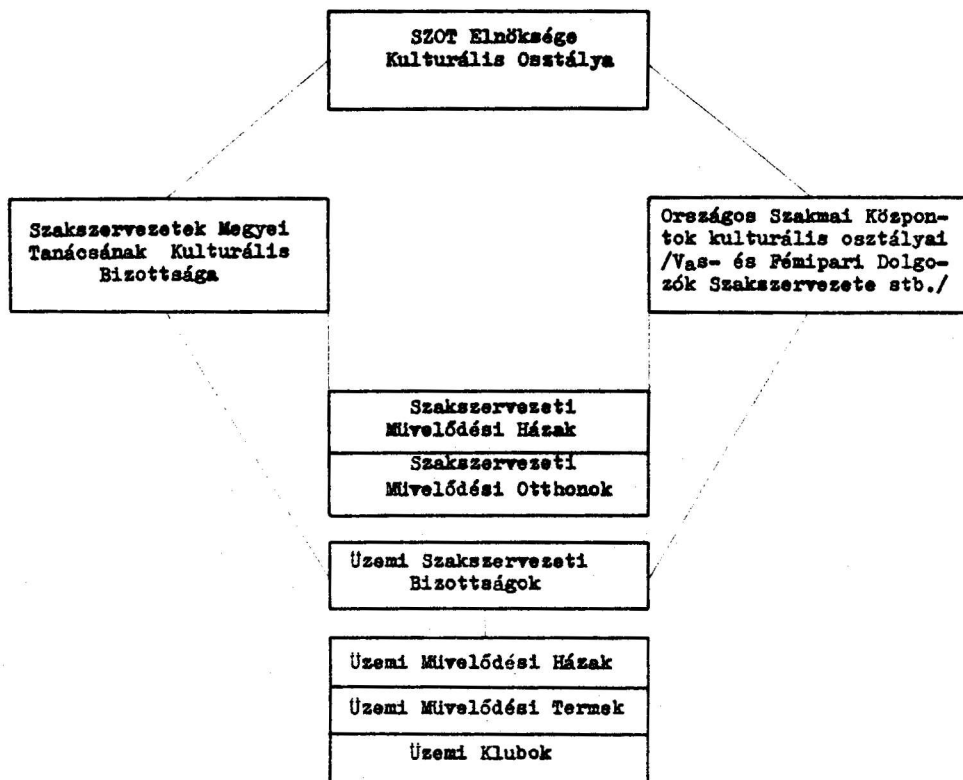
2.sz. ábra

Művelődési otthonok

a./ Üzemi szakszervezeti művelődési házak

A műszaki propagandamunkában, szükségszerűen nagyobb feladatokat hárulnak az üzemi - szakszervezeti művelődési házakra. Jelentős a szerepe a városi-falusi művelődési intézményeknek is a műszaki alapismeretek terjesztésében és az általános technikai szemlélet fejlesztésében, kialakításában. - Együttműködve a TIT-tel előadásokat, munkásakadémiákat szerveznek. Az üzem, a szakma sajátos problémáit figyelembe véve közösen alakítják ki a tematikát, megszervezik a hallgatóságot megfelelő előkészítő propaganda útján. Gondoskodnak az előadások szemléltetéséről /film, dia, képek, tablók, fotók, esetleg kísérleti eszközök stb./.

A szakszervezeti művelődési otthonok szakszervezeti irányítása

3.sz. ábra

Egy-egy termelési eljárás ismertetésére, ujitások, ésszerűsítések bemutatására is rendezhetnek előadásokat, kiállításokat, ismertetethetik egy-egy munkafolyamat helyét, fontosságát a készülő termék, az egész üzem termelése szempontjából.

Az üzem-vezetéssel közösen meghívhatják vitára a kooperáló üzemszervezetek dolgozóit a jobb együttműködés kialakítása érdekében.

Segíthetik az üzemben folyó szakoktatást megfelelő könyvek, filmek, diafilmek, szemléltető eszközök beszerzésével és rendelkezésre bocsátásával. Szervezhetnek üzemlátogatásokat, tapasztalatcseréket, a szakmán belül esetleg más szakmák üzeimeiben is.

A művelődési otthonok a szocialista brigádok számára a művelődés és szórakozás számos lehetősége mellett alkalmat nyújtanak szakmai tanácskozásokra, baráti találkozókra. Sok helyütt meghívják a brigádvezetőket tapasztalatcserére, beszélgetésre. Összehozzák őket az üzem vezetőivel az ötéves terv fontosabb mutatóinak, helyi problémáinak megbeszélésére.

b./ Területi /tanács/ művelődési házak

A műszaki alapismeretek terjesztésében mind a szakszervezeti, mind a tanácsai művelődési otthonok jelentős szerepet töltenek be. Elsősorban a mindennapi élet műszaki problémáinak megoldásához adhatnak és adnak segítséget. Az elektromos háztartási gépek kezelését, autó-motor szerelési kérdéseket ismertetnek, alapfokú mechanikai, elektromos szakismereteket nyújtanak - leginkább előadások, szakkörök keretében.

Külön érdemes foglalkozni a művelődési otthonokban működő szakkörökkel. Ezeknek mintegy 2,5 %-a műszaki. Elsősorban a rádiós, elektrotechnikai, a motoros és a modellező szakkörök népszerűek. A résztvevők a szakkörökben nem csupán technikai alapismereteket, hanem bizonyos technikai alapkészségeket is nyernek. A felnőttek mellett a fiatalok még nagyobb számban vesznek részt a szakkörök munkájában. Szélesebb az érdeklődésük skálája is /barkácsoló, fa- és fémegymunkáló, könyvkötő stb. szakkörök is működnek/. A gyermekek szakkörökben történő foglalkoztatása kiegészíti a politechnikai oktatást és segíti technikai szemléletük kialakítását is. A művelődési házakban működik az MHSSz és a KIBz szakkörök egy része is.

Gondot fordítanak a legújabb technikai vívmányok, tudományos eredmények ismertetésére. Sok előadást rendeztek a szputnyikról, az űrkutatásról, rakétatechnikáról, az atomenergiáról, az automatizálásról, stb. Ezeket az előadásokat filmek, kiállítások bemutatásával illusztrálják.

A falusi művelődési otthonok szerepe is megnövekedett a műszaki ismeretterjesztésben a falu szocialista átalakítása óta. A különböző mezőgazdasági gépek kezelése a parasztságtól is megköveteli a műszaki ismereteket. A falusi népművelők ezt felismerték és a mezőgazdasági irányító szervekkel együttműködve, különböző gépkezelői tanfolyamokat indítanak, s a szakakadémiák tematikájába is felvesznek műszaki előadásokat. A parasztság körében végzendő műszaki ismeretterjesztés nagy része a falusi művelődési otthonok keretében történik.

Megyei Népművelési Tanácsadók

A népművelési tanácsadó a Megyei Tanács V.B. művelődési osztályának intézménye. Munkáját a Szakszervezetek Megyei Tanácsával egyetértésben végzi.

A tanácsadó munkatársai a maguk szakterületének legjobb erőiből társadalmi munkacsoportokat, szakbizottságokat hoznak létre. A műszaki propagandában mindenekelőtt a művelődési otthon és klubmunka szakbizottságra és az ismeretterjesztési szakbizottságra hárul szép feladat. Ilyen elsősorban az, hogy a műszaki propagandának kellő teret biztosítsanak az ismeretterjesztésben, összehangolják a helyi gazdasági szervek termelési és szakoktatási feladataival, hiszen a műszaki propaganda eredményességének egyik legfontosabb feltétele, hogy konkrét, helyi jellegű legyen. Éppen ezért szélesebb körű kapcsolatra van szükség a tanácsadók és a helyi műszaki értelmiség és gazdasági vezetők között. A kapcsolat kiépítése érdekében a tanácsadók vonjanak be mind több műszaki szakembert az ismeretterjesztő szakbizottságba. Kezdeményezzenek baráti találkozásokat, ankétokat, ahol megvitatják a műszaki ismeretterjesztés helyi feladatait. Kialakíthatják együttesen a megye műszaki propagandája fejlesztésének távlati tervét. A tanácsadók rendszeres kapcsolatot biztosíthatnak az egyes üzemek között a tapasztalatcserek, ankétok, kiállítások, élménybeszámolók, filmvetítések megrendezésére.

Kapcsolatot teremthetnek a vállalatok vezető gárdájával és műszaki értelmiségével, a TIT műszaki propagandistáival, a MTESZ Helyi Intéző Bizottságaival a helyi műszaki ismeretterjesztés jobb összehangolása érdekében.

A kulturothton-klubszakbizottságok ösztönözzék a művelődési otthonok vezetőit, hogy az éves művelődési tervek elkészítésekor megfelelő helyet kapjon a műszaki propaganda a művelődési otthonok programjában.

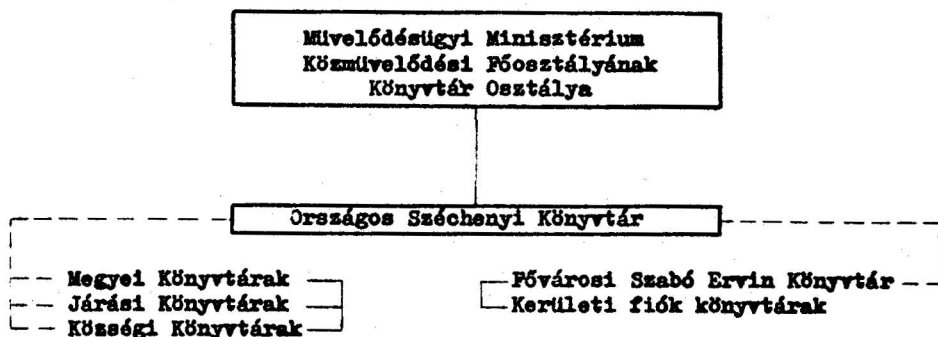
A Film- és Szemléltető-eszköz Táarak

A népművelési tanácsadók szervezetében, azok egyik részlegként működnek. Kölsönöznek keskenyfilmvetítő berendezéseket, diavetítő készülékeket, epidiaskópokat, filmeket, diafilmeket és egyéb eszközöket, amelyekkel segítik az előadások sikerének egyik fontos feltételét: a korszerű szemléltetést. /A népművelési tanácsadók és a táarak címjegyzékét, a táarak igénybevehető szolgáltatásainak jegyzékét a Függelékben közöljük./

Közművelődési Könyvtáarak

A könyvtári hálózat - hasonlóan a művelődési otthonok hálózatahoz - kettős: tanácsai és szakszervezeti hálózatban alakult ki, ezek együttműködésével.

A tanácsai közművelődési könyvtárhálózat felépítése

4.sz. ábra

A szakszervezeti könyvtárak részben üzemi, részben egy-egy szakmai, vagy területi szervezet kezelésében működnek.

A könyvtárak segítsége a műszaki propagandában

A műszaki könyvtárak mellett jelentős szerepet töltenek be a közművelődési könyvtárak is a műszaki és természettudományos ismeretek terjesztésében.

Hozzájárulnak a szakirodalom iránti érdeklődés felkeltéséhez. A szépirodalmi művek közönségzésén keresztül kapcsolatba kerülnek a könyvtárosok a dolgozókkal, alkalmuk nyílik, hogy felhívják a figyelmüket a szakkönyvekre is.

Az általános műszaki és természettudományos ismeretterjesztést szolgáló irodalom egy része a könyvtári hálózat útján jut el az olvasókhoz. Különösen jelentős az üzemi könyvtárak szerepe ebben. Együttműködve a műszaki könyvtárral, jelentős eredményeket érhetnek el a szakirodalom népszerűsítésében. A népművelés irányítóinak /üzemen belül az Sz.B., kulturfelelős, művelődési otthon igazgató/ kell gondoskodniuk arról, hogy a könyvtárak az alap- és középfokú műszaki könyveket is megfelelő arányban beszerezzék.

A könyvtárak mindenütt kapcsolódjanak a műszaki ismeretterjesztéshez. A különböző előadásokhoz rendezzenek könyvkiállításokat, s a műszaki kiállításokon is mutassák be a könyveket.

Működjenek együtt a műszaki könyvtárakkal a természettudományos és műszaki irodalom népszerűsítése érdekében. Az üzemi könyvtárosok a munkahelyükön is felkereshetik a dolgozókat, és felhívhatják a fi-

gyelmüket a munkájukhoz kapcsolódó szakirodalomra. Könyvismertető előadásokat, ankétokat, könyvkiállításokat rendezhetnek közösen.

Az üzemi könyvtárak nagy része segíti a szocialista brigádokat vállalásaik teljesítésében. Könyvajánló jegyzékeket állítanak össze - rövid ismertetésekkel - amelyekben természettudományi ismeretterjesztő művek is helyet kapnak. Elősegíthetik a műszaki irodalom népszerűsítését azzal is, ha beszámoltatják a brigádvezetőket, újtókat eredményeikről.

A népművelési szakajtó és kiadványok

Mind többet foglalkoznak a műszaki propagandával kapcsolatos népművelési feladatokkal a népművelési kiadványok is. A N é p - m ű v e l é s című folyóirat rendszeresen közöl olyan cikkeket, amelyek a korszerű technikai kérdésekről tájékoztatják a népművelési dolgozókat, bővítik ismereteiket, és ötleteket adnak a műszaki ismeretterjesztés munkájához. A Népművelési Intézet "A m ű - s z a k i p r o p a g a n d a n é h á n y f o r m á j a" címmel módszertani kiadványt bocsátott közre. A Megyei Népművelési Tanácsadók is adnak ki f i l m j e g y z é k e k e t é s r ű - v i d e o b b m ó d s z e r t a n i m u n k á k a t .

Mindezzel még korántsem merítettük ki azokat a lehetőségeket és komoly követelményeket, amelyeket a műszaki propaganda segítése a népművelésre hárít.

A népművelés műszaki propaganda tevékenységének továbbfejlesztése

Ennek érdekében mind a népművelési képzésben - melynek legfontosabb szervei a budapesti E ű t v ű s L ó r á n d T u d o - m á n y e g y e t e m N é p m ű v e l é s i T a n s z é k e , és a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen működő N é p m ű - v e l é s i S z e m i n á r i u m - mind pedig a népművelés apparátusának országos továbbképzésében egyre nagyobb helyet kap a technikai-technológiai ismeretek oktatása, a műszaki propaganda elvi módszertani kérdéseinek elemzése.

A továbbjutás legalapvetőbb feltétele, hogy a műszaki értelmiség és annak szervei is munkálkodjanak a kapcsolatok megerősítésén. A népművelési apparátusban és a népművelés aktivái között ma még többségükben humán képzettségű emberek dolgoznak. Munkájuk tehát csak akkor lehet eredményes, ha őket a műszakiak szaktudása is segíti.

- . -

P Ü G G E L É K

Népművelési Tanácsadók és a Megyei Film- és Szemléltetőeszköz Táarak

1. Baranya megye	P é c s
Széchenyi tér 9.
2. Bács-Kiskun megye	K e o s k e m é t
Városi Művelődési Ház
3. Békés megye	B é k é s c s a b a
Balassi Művelődési Ház
Luther u. 6.
4. Borsod megye	M i s k o l c
Deák u. 12.
5. Csongrád megye	S z e g e d
Széchenyi tér 9.
6. Fejér megye	S z é k e s f e h é r v á r
Művelődési Ház
Liszt Ferenc u. 1.
7. Győr-Sopron megye	G y ő r
Megyei Tanács V.B. Művelődési Oszt.
Liszt Ferenc u. 13.
8. Hajdu-Bihar megye	D e b r e c e n
Ady Endre Művelődési Ház
9. Heves megye	E g e r
Városi Művelődési Ház
Knézich u. 8.
10. Komárom megye	T a t a
Béke Művelődési Ház
11. Nógrád megye	S a l g ó t a r j á n
Felszabadulás u. 47.
12. Pest megye	B u d a p e s t
Megyei Tanács V.B. Művelődési Oszt.
V., Városház u. 7.
13. Somogy megye	K a p o s v á r
Megyei Tanács V.B. Művelődési O.

14. Szabolcs megye	N y i r e g y h á z a
József Attila Művelődési Ház
Kossuth tér 2.
15. Szolnok megye	S z o l n o k
Művelődési Ház
Malinovszkij u. 38.
16. Tolna megye	S z e k s z á r d
/TIT/
Hunyadi u. 5.
17. Vas megye	S z o m b a t h e l y
Széchenyi u. 4-6.
18. Veszprém megye	V e s z p r é m
Megyei Tanács V.B. Művelődési Oszt.
19. Zala megye	Z a l a e g e r s z e g
Művelődési Ház
Petőfi Sándor u. 26.
20. Fővárosi Népművelési
Tanácsadó	B u d a p e s t VI.,
Népköztársaság utja 94.

- . -

ЭРДЕШ, И-нэ - ЛЕГЕНДЫ, М-нэ:

КУЛЬТУРНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬНЫЕ ОРГАНЫ И ТЕХНИЧЕСКАЯ
ПРОПАГАНДА

Народное просвещение играет важную роль не только в формировании социалистического сознания населения и его эстетического воспитания, но и в повышении всеобщего культурного уровня и наряду с этим в развитии технического образования. Задачей культурно-просветительной работы - возбудить живой интерес по отношению к новейшим требованиям науки и техники и удовлетворить жажду знаний трудящихся распространением научно-популярных знаний на высоком уровне. Основой учреждений культурно-просветительной системы являются сети культурно-просветительных домов и общеобразовательных библиотек. В рамках этого еще отдельно необходимо заниматься задачами и методами работы культурно-просветительных домов, управляемых советами и отдельно профсоюзам. Весьма важно, чтобы культурно-просветительные органы комитатских, районных, городских и сельских советов тесно сотрудничали бы с руководителями промышленности предприятий в правильном формировании технического содержания всеобщего просвещения. Специальная пресса народного просвещения и издательства все более и более занимаются вопросами технической пропаганды. В квалификации работников культуры уделяют все большее внимание данным вопросам.